

LABO COLLECTIEPLANNING - PROEFTUIN MUSEUM M

Deze pagina maakt deel uit van een 'levende publicatie' en wordt dus regelmatig geüpdatet! Scroll dus zeker ook naar beneden om de laatste ontwikkelingen te bekijken!

Het project heeft ons zeker geïnspireerd en we bekijken het leven nu wat meer door een immaterieel erfgoedbril – zonder dat het allesbepalend is. Het is vooral een soort bewustwording, die potentieel biedt voor de toekomst.

KUNST EN IMMATERIEEL ERFGOED: BEELDIGE BONDGENOTEN? MUSEUM M ALS PROEFTUIN OVER DE BASISVRAAG BORGEN

[Museum M ontstond in 1893 uit een rariteitenkabinet](#) en evolueerde zo naar een stadsmuseum naar beeldend kunstmuseum. De relatie tussen de (moderne) kunsten en immaterieel cultureel erfgoed lijkt op het eerste zicht wat vergezocht. Maar wat blijkt? Net zoals bij het bekijken van een kunstwerk, helpt om het even afstand te nemen. *Hoe gedraagt het zich in het geheel? In welke context is het ontstaan? Welke veranderende betekenis(sen) heeft het en wie geeft deze?* Vragen die je zowel over een kunstwerk als over een immaterieel erfgoedpraktijk kan stellen.

Toch is het niet evident om met immaterieel erfgoed aan de slag te gaan wanneer je gehele werking en visie zich toespitst op kunst. Er zijn vaak veel meer vragen dan antwoorden. Hierin was M Leuven zeker niet alleen: vele musea trappelen ook nu nog onzeker over hoe ze aan deze oefening kunnen beginnen. Toch durfde M deze sprong te wagen en bood zich in 2019 aan als proeftuin binnen het project [ICE \(in\)begrepen](#).

M Leuven boog zich over de basisvraag borgen: *Is het mogelijk om immaterieel erfgoed te integreren in onze collectie en museumwerking? En wat is de (mogelijke) rol van het museum binnen het borgen van immaterieel erfgoed?*

Een experiment, dat zeker. Maar daar is M niet vies van. Tijdens verschillende proeftuin met het Lerend Netwerk gaf het museum zich volledig bloot om de eigen werking onder de loep te nemen en mogelijke kansen te exploreren. Ten eerste wilde het museum te weten komen wat immaterieel erfgoed voor de collectie van M kan betekenen en vice versa. Door transhistorisch te werk te gaan werden alle mogelijkheden geanalyseerd, van de oude tot moderne kunsten. Ten tweede werd ook de werking in vraag gesteld: *'Moeten we het wervingsbeleid aanpassen?'* Of breder: *'Moeten we een nieuwe beleidsvisie opmaken?'* De suggesties en mogelijke antwoorden op deze vragen zullen meegepakt worden naar het opmaken van het collectieplan dat in 2023 vorm zal krijgen.

TOEN WE EEN JAAR GELEDEN STARTTEN MET ONS PROEFTUIN PROJECT, HOOPTEN WE MEER INZICHT TE KRIJGEN IN DE MATERIE 'IMMATERIEEL CULTUREEL ERFGOED' EN WAT DIT WEL OF NIET VOOR ONS MUSEUM, ALS HUIS VAN BEELDDE KUNSTEN, MAAR OOK ALS HUIS VAN ERFGOED, KON BETEKENEN.

Onze collectie is immers zeer divers samengesteld en onze transhistorische werking, met een dialoog van oude kunst als hedendaagse kunst is dat ook. Ook leek het ons interessant en leerrijk om van gedachten te wisselen en ervaringen van andere musea te horen.

Hetzelfde jaar hadden we in M een collectie tentoonstelling geopend met de titel "**Bewogen**". Deze collectiepresentatie laat je kennismaken met vergeten gebruiken aan de hand van bijzondere religieuze objecten bedoeld om – letterlijk en figuurlijk – te bewegen. Je ziet er de uitgebreide garderobe en zilveren accessoires van een beeld dat werd rondgedragen in processies, maar ook een huisaltaar, kostbare reliekhouders en bijzondere cultusvoorwerpen.

Vaak fragiel, tactiel, kostbaar en ambachtelijk van aard zijn het stuk voor stuk intrigerende voorwerpen, gemaakt om bewogen te worden en zelf mensen spiritueel te bewegen. Via persoonlijke getuigenissen en historisch beeldmateriaal brengt de presentatie oude rituelen weer tot leven. Tegelijk worden die historische tradities geconfronteerd met hedendaagse vormen van aanbedding en verering. De link met Leuven is nooit ver weg: de meerderheid van de getoonde objecten is afkomstig uit belangrijke Leuvense kerken en historische sites.

Deze proeftuin werd uitgevoerd in het kader van het project 'Plannen voor voor de toekomst: ICE (in)begrepen in musea'. Klik hieronder op de knop voor meer informatie!

MEER INFORMATIE PROJECT

Over Museum M Leuven

[Museum M](#) is een museum en beeldende kunstenplatform voor en door mensen dat betekenisvolle verbindingen legt doorheen de tijd, met de samenleving en tussen kunstdisciplines. M realiseert zijn internationale ambities vanuit de kennisstad Leuven.

M springt in het oog met een mix van oude en hedendaagse kunst in het historisch centrum van Leuven. Het museum is ook de ideale ontmoetingsplaats voor jong en oud. Naast hedendaagse beeldende kunsten, zoals fotografie, video, schilder- en beeldhouwkunst, kan je er ook performance, dans en architectuur ontdekken. Elke discipline krijgt een plaats in M en maakt het een plek waar altijd iets te beleven valt. Bovendien zoekt het museum als creatieve hotspot uitwisseling op: met bezoekers, bedrijven, kunstenaars, onderzoekers, etcetera.

Dit leek ons bij de start van ons proeftuin traject een mooi voorbeeld van immaterieel erfgoed in M: **vergeten rituelen en hedendaagse rituelen. Maar al snel bleek dat dit toch niet de lading dekt.** Aangezien de zaken die we in M tonen niet meer gebruikt worden in het hedendaagse leven door een actieve erfgoedgemeenschap, kunnen deze objecten niet gelinkt worden aan immaterieel cultureel erfgoed, in de strikte zin. Via het proeftuintraject zijn we dus samen met het Lerend Netwerk op zoek gegaan naar zaken in onze collectie die wel die link in zich dragen.

Het was boeiend om onze werking af te toetsen met professionals uit het werkveld. De verschillende blikken op onze werking maakten dat we kritisch en anders gingen kijken naar de verbinding materieel en immaterieel erfgoed, wat toch niet evident leek. Het enthousiasme van de groep en het samen zoeken naar verbanden, insteken werkte aanstekelijk. Samen zijn we dan ook toch mooie inzichten gekomen.

Zelfs een heuse *aha Erlebnis* vond plaats toen we beseften dat de dienstverlening die we sinds jaar en dag verzorgen voor het [Leuvense Jaartallenleven](#) (erkend Leuvens immaterieel erfgoed) – wij bewaren voor hen kostuumpjes (foto onder rechts) van Fonske (foto onder links) en ook enkele fotokaders – eigenlijk al veel meer met immaterieel erfgoed te maken had dan we zelf beseften tot dan toe.

Via de samenwerking hebben we inzichten gekregen wat immaterieel erfgoed kan betekenen voor een beeldend kunstenmuseum, dat hoofdzakelijk bezig is met materieel cultureel erfgoed.

EEN LERENDE PROEFTUIN

De samenwerking met het Lerend Netwerk liep heel vlot. Hoewel we dit traject in een volledig pandemie jaar afgelegd hebben en alles digitaal verliep, was er toch veel interactie en verbinding. Dit kwam ook omdat de sessies vaak via verschillende werkvormen geleid werden, wat maakte dat het meer dan een praatbarak werd, er werd elke keer een stap vooruit gezet en resultaat geboekt. Via de samenwerking hebben we inzichten gekregen wat immaterieel erfgoed kan betekenen voor een beeldend kunstmuseum, dat hoofdzakelijk bezig is met Materieel cultureel erfgoed.

Net zoals het Lerend Netwerk, waren wij ook lerend en zoekend vooral. Toch lijkt het een mooi idee om toch nog eens samen te komen in de deelnemende proeftuinen, misschien na afloop van het project, of bij een structurele verderzetting van het Lerend Netwerk - om in de praktijk te zien waar iedereen mee bezig is, want ook de sessies van de andere proeftuinmusea hebben wij meegevolgd (als lid van het Lerend Netwerk) en daar hebben we veel van opgestoken. Hoe het Hof van Busleyden werkt met de reuzengemeenschap bijvoorbeeld, of hoe het Jenevermuseum actief bijdraagt tot het doorgeven van de kennis en techniek van het jenever stoken.

Nog steeds zijn we nog niet helemaal zeker wat M in de toekomst zal of moet realiseren rond immaterieel erfgoed – mogelijk zijn er wel een aantal pistes voor samenwerkingsprojecten met de Leuvense Erfgoedcel, maar dat moet nog wat verder rijpen.

Wat is het toekomstbeeld voor M?

- We zien de integratie van immaterieel erfgoed in M nu nog vooral van op de zijlijn.
- Daar waar verbindingen met onze collectie mogelijk zijn, zullen we zeker linken leggen en zal het bepaalde projecten of tentoonstellingen verrijken – bijvoorbeeld wanneer we het over een specifiek ambacht uit het verleden hebben of wanneer een collectiestuk raakt aan een actief gebruik, ritueel of erfgoedgemeenschap.
- Er is een extra dimensie bijgekomen, namelijk de mogelijke verhalen of verbindingen via erfgoedgemeenschappen. Naast een grote hap schone kunsten, bevat onze collectie ook heel wat toegepaste kunsten en erfgoed.
- Vooral voor die laatste categorieën zijn er potentieel linken met immaterieel cultureel erfgoed te leggen. Hier willen we in de toekomst zeker nog op inzetten. Dankzij dit traject hebben we een klare kijk op immaterieel cultureel erfgoed, en weten we beter hoe we met onze collectie errond kunnen werken.

Tekst gebaseerd op de getuigenis van Marjan Debaene (Diensthoofd Collecties M Leuven - rechts) & Sofie Vermeiren (Diensthoofd Educatie M Leuven - links) en verslagen uit het project 'Plannen voor de toekomst: ICE (in)begrepen door Shana Van Hauwermeiren (projectcoördinator bij Werkplaats immaterieel erfgoed).

Wordt vervolgd...

DE 4 PROEFTUINMUSEA VAN ICE (IN)BEGREPEN

Tijdens het project 'Plannen voor de toekomst: ICE (in)begrepen' zijn we aan de slag gegaan met vier experimentele proeftuinen. Neem via de knoppen hieronder een kijkje naar de trajecten van de drie andere betrokken musea.

[LABO JENEVERMUSEUM](#)

[LABO HOF VAN BUSLEYDEN](#)

[LABO HUIS VAN ALIJN](#)

Trefwoord:

[Onderzoek](#)

[Musea](#)

[Collectieplanning](#)

Meer weten:

[Museum M Leuven](#)

Contact:

[Museum M Leuven](#)

[Marjan Debaene](#)

[Sofie Vermeiren](#)

[Shana \(projectcoördinator\)](#)